

de dygtigſte Karakterer, ſtaa væſentlig paa et forſjelligt Grundlag fra det, hvorpaa den Skole ſtaar, ſom vi her have, og lægge navnlig Hovedvægten paa det, ſom jeg før kaldte Rhetorik, den formelle Uddannelse af Intelligentsen og Evnen til at kunne udtrykke ſine Tanker. Ser man hen til England og ſelv til Nordamerika, vil man ſe, at det spiller en væſentlig Rolle i de engeliſke og nordamerikaniſke Skoler, at Eleven læres til at kunne tale, at han gjennem Beſtjæftigelse med ſaa ſag, ſamtidig med at der gives ham en ſund og kraftig legemlig Udvikling, udbannes til at kunne udtrykke ſine Tanker. Hvad er Følgen heraf? Følgen er, at man i diſſe Lande ſer ganſke unge Mænd tage ſig med en forbausende Dygtighed af Anliggender, ſom vi ikke ſe unge Mænd her overkomme. Her ſer man unge Mænd komme ud af Latinſkolen, ſom hverken kunne læſe eller ſkrive (Modſigelse.). So, jeg mener ikke ſkrive Bogſtaver eller læſe Tryk, men jeg mener ſkrive et Brev eller en Afhandling. Jeg forſiktrer ærede Medlemmer, at jeg veed positive Exempler paa ſaadanne unge Mænd, der ikke have kunnet bruges til et ſaa ſimpelt Arbejde ſom det, der fordres i vore Regjeringskontorer, fordi de ikke have kunnet ſætte et Brev ſammen. Man kunde ikke bruge dem der, og det var ikke blot Studenter, men filoſofiſke Kandidater. Jeg finder det alſaa fuldt berettiget, nu da Flertallet her er væſentlig forſjelligt fra, hvad det var i 1871, da den nugældende Skolelov kom ud, at man gjør Forſøg paa paany at have ſunde og rigtige Principer paa dette Omraade og gjør Forſøg paa at gjennemføre den Tanke, ſom laa til Grund for Beſlutningen dengang, dog ſelvfølgelig eventuelt med de Modifikationer, der maatte fremgaa af Forhandlingen, og ſom maatte anses for nyttige og henſigtsmæſſige, men at man ikke glemmer det Maal, man dengang havde, at komme bort fra den forlærte Underviſning, der Jandelig har været os mere til Skade end til Gavn. Jeg ſkal ikke komme længere ind paa Spørgsmaalet om Skolen. Jeg har navnlig fremdraget dette, fordi det var mig om at gjøre, at den Miſforſtaeſe ryddes bort, at vi kæmpe mod den klaſſiſke Skole, ſom Ingen i Verden kjender. Det, vi kæmpe imod, er den Skole, vi havde indtil 1871, og ſom vi have endnu, og ſom er væſentlig forſjellig fra, ja, diametralt modsat den klaſſiſke Skole. Alle de andre Spørgsmaal, ſom Udvalget ogſaa kan komme til at berøre, ſaaſom Spørgsmaalet om Realkoler og Spørgsmaalet om Forbindelsen mellem den lavere og den høiere Underviſning, ſkal jeg ikke komme ind paa, da jeg ikke vil trætte det høie Thing mere end nødvendigt, og bliver nødt til at gaa ind paa en anden Hovedſide af denne Sag, nemlig Uni-verſitetet. Forinden jeg gjør dette, vil jeg hævde, at det, ſom er det Væſentligſte og Vigtigſte i denne Sag, er ikke Uni-verſitetsspørgsmaalet, men

Skoleſpørgsmaalet; thi Uni-verſitetet være ſaa godt det vil, har den lærde Skole først forvækket Eleven, kan intet Uni-verſitet, ſelv ikke det beſte i Verden, bringe Noget ud af ham, og Uni-verſitetet være ſaa daarligt, det vil, ſaa vil det ikke kunne øbelægge Eleven, naar den lærde Skole er god. Den lærde Skole er det Sted, hvor Træet ſtuder op og ſaar Bark, og det er det Vigtigſte. Uni-verſitetet er iſtand til at udvikle det videre, men den egentlige Livstræt ſkyldes den lærde Skole og ikke Uni-verſitetet. — Endnu vil jeg bemærke til det ærede Medlem fra Svendborg (Lang), at jeg aldeles ikke forſtaar, hvorledes han kan være bange for, at det, at Thinget beſtjæftiger ſig med den lærde Skole, ſkulde føre til, at man undlod at røre ved Almueſkolen. Det ærede Medlem maatte med ſamme Ret kunne ſlutte, at herved Thinget beſtjæftiger ſig med et Lovforſlag af en hvilkensomhelſt Art, kunde det føre til, at Almueſkolereformen ikke blev fremmet. Vel er det ſaa, at det tager Tid, ſaa at der bliver mindre Tid til Almueſkoleſagen, men at det at røre ved den lærde Skole ſkulde forhindre Reformationen af Almueſkolevæſenet, tror jeg, Ingen vil paastaar. Den Forbindelse findes ikke mellem de to Skoler, at man ikke med fuld Ro kan arbejde videre paa den lærde Skole og fremme den Sag, uden i fjærneſte Maade at lade ſig hindre i at tage fat paa den anden Sag.

Naar jeg nu gaar over til at omtale Uni-verſitetet, kommer jeg væſentlig til at knytte mine Bemærkninger til, hvad der fremtom fra det ærede Medlem fra Langeland (Brandes). Dette ærede Medlem gav en længere Kritik af Uni-verſitetet, og i denne Kritik ſøgte jeg meget omhyggelig efter at finde det, ſom han egentlig anſaa ſom Redningsmidlet for det beſtaaende Uni-verſitet og det Middel, hvorigjennem det ſkulde forbedres, og det, ſom egentlig ſkulde gjøres for at give Uni-verſitetet en større Brugbarhed ſom videnskabelig Anſtalt, end det nu har. I de kritiſke Bemærkninger, der fremtom fra det ærede Medlem, og de Antydninger, han fremførte, tror jeg ikke, man kan paaviſe det, han anſaa ſom det Afgjørende; men jeg fandt det nærmest i den Udtaleſe fra det ærede Medlems Side, hvormed han ſluttede ſit Foredrag, nemlig, at Betingelsen for at yde Liſtkud til Uni-verſitetet var den, at man fra den anden Side aabnede Uni-verſitetsdøren noget mere for den moderne Tidſaaend. Det overraſkede mig ſlet ikke at høre dette fra det ærede Medlem, men jeg fremhæver det med Billie, fordi jeg tror, at det for at lette et Samarbejde mellem den Side, hvortil jeg hører, og det ærede Medlem — et Samarbejde, jeg iøvrigt ønsker ſaavel paa dette ſom paa andre Punkter — er bedſt, at man ſtaar fuldstændig klar overfor hinanden med Henſyn til, hvorledes man opfatter Betingelserne for et ſaadant Arbejde. Jeg vil da ſige, at jeg er noget i Tvivl om, hvad det ærede Medlem virkelig mener